

KRAŤÁSKY

■ ■ Do českých kin vstoupil rumunský snímek **Pozice dítěte**, ověčený Zlatým medvědem a cenou FIPRESCI na letošním Berlinale 2013. Diváci se mohou těšit na výjimečné drama režiséra **Clina Petera Netzera** odhalující bezútešný a zkorumpovaný stav rumunských státních institucí, jako jsou policie a soudnictví. ■ Úspěšný cyklus **Viola a já**, který vznikl k 50. výročí divadla Viola, byl zakončen slavnostním večerem uspořádaným k 80. narozeninám **Pavla Jurkoviče**, hudebního pedagoga a skladatele, autora stovek písniček pro děti a hudebních pořadů České televize. ■ Osobitý umělec **Jakub Matuška**, jeden z nejvýraznějších talentů nastupující generace českých tvůrců, známý pod pseudonymem **Mas-ker**, vystavuje do 11. října ve **Dvorak sec contemporary** svá nejnovější plátna a několik objektů. Jakub Matuška se v této galerii představí již podruhé a naváže tak na svou předchozí velmi úspěšnou výstavu, která byla kompletně vyprodána již v den vernisáže. ■ Jazzová formace **Robert Balzar Trio** v polovině října vydává nové album **Discover Who We Are**. Ceněná

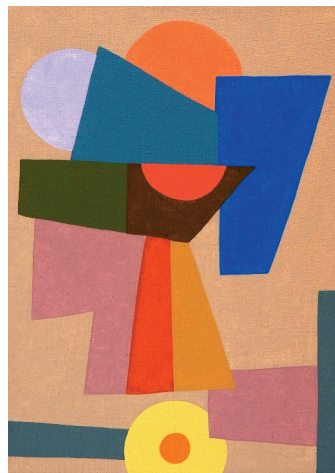
kapela se na ní představuje v nové sestavě s pianistou **Jiřím Levičkem**, který je členem tria od konce loňského roku. Nahrávalo se v dubnu v New Yorku, za asistence věhlasného zvukaře **Jamese Farbera**, který je podepsán pod alby jazzových osobností, jako jsou Brad Mehldau nebo Avishai Cohen. ■ Před padesáti lety zemřela **Edith Piaf**, symbol francouzského šansonu, jejíž životní osudy přiblíží divákům 4. prosince v **pražské Hybernii** a 5. prosince v **brněnském Bobycentru** unikátní výpravné představení **Edith The Show**. Královna šansonu ožije prostřednictvím francouzské zpěvačky **Jil Aigrot**, která dala šansoniérce hlas i v celosvětově úspěšném filmu Edith Piaf (*La Vie en Rose*). ■ Na 26. ročníku **Evropských filmových cen** v Berlíně převezme „evropského Oscara“ za celoživotní mistrovství a přínos světové kinematografii španělský režisér **Pedro Almodóvar**. ■ (miš)

KULTURA

Vědecký realista v abstraktním kabátě

Malíř **Stanislav Diviš**, rodák z Kutné Hory a někdejší člen Tvrdohlavých, slaví letos v listopadu šedesátiny. Jako první gratulant si pospíšila pražská **Galerie Václava Špály**, kde do konce října běží pod názvem **V hlavní roli barva** přehlídka mistrovských prací realizovaných po roce 2000.

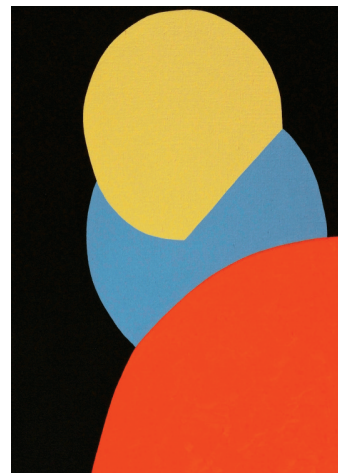
V porovnání s „tvrdohlavými“ kolegy Rónou, Niklem nebo Skálou neposbíral sice Diviš tolik mediální slávy a uznalé kritiky, ale v základním bodě je na tom stejně jako oni: je svůj, je okamžitě rozpoznatelný – a vyvíjí se. Traduje se, že k výtvarnému umění ho přivedlo setkání s Františkem Kupkou. Předpokládáme, že zejména s jeho vrcholným dílem po roce 1910, čili s bezpředmětnou malbou. Ve Špálovce se totiž Diviš představuje jako ryzí abstrakcionista. Malíř čistých, monochromních ploch, které se sice různě překrývají, postrkují, přetlačují, ale venkoncem spolu mají zřetelně harmonické vztahy. Ostatně i zvolené barvy, ačkoli mezi nimi nechybí černá, působí na diváka přátelsky. Snad je to tušenou komickou dimenzí, která provází Divišovy obrazy vlastně odnepaměti. Stačí připomenout názvy stylů, kte-

Stanislav Diviš: Střepy paměti 57

ré svým dílem sám definoval: vědecký a dyslektický realismus.

Pokud jde o Kupku, nemá s ním Diviš společného vlastně nic. Pomineme-li tedy podobnou vývojovou cestu od předmětného k bezpředmětnému malířství a následně hledání ideálních vztahů barev v ploše. To spíš s Mondrianem nebo s Malevičem, případně s jinými konstruktivisty, anebo s Robertem Delaunayem; právě v jeho pracích

Stanislav Diviš: Barevná geometrie 6

z druhé dekady minulého století ostatně rezonuje i příbuzný smysl pro absurdní humor, zahrnující jistě i mystifikaci. Ačkoli otázkou je, proč hledat příbuznosti a vlivy. Stanislav Diviš sice operuje na dobře známém a mnohokrát pokoušeném poli, ale jak řečeno výše: je svůj, je okamžitě rozpoznatelný – a vyvíjí se.

■ **Radim Kopáč**
výtvarný a literární kritik

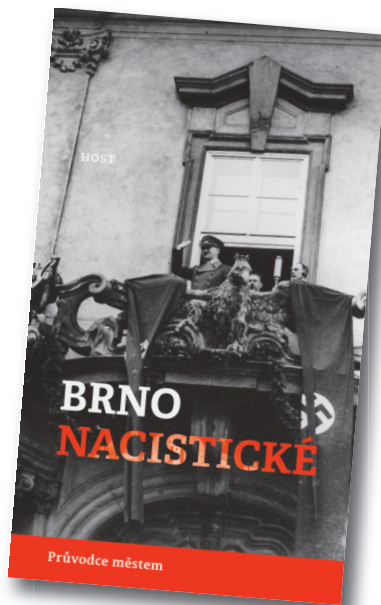
Brno nacistické: ožívování paměti

Dva mladí brněnští historici **Alexandr Brummer** a **Michal Konečný** zmapovali Brno za nacistické okupace v knize **Brno nacistické**.

Průvodce městem (Host, Brno 2013). Je to jako nechtěný sarkasmus, když se knížce popisující samé hrůzy říká „průvodce“; nejde však samozřejmě o turistiku, ale o výrazný místopis s bohatou fotografickou přílohou ukazující Brno v uvedeném období; a my tak můžeme podniknout virtuální procházku městem v onom temném šestiletí.

Nebylo však temné pro všechny – tak to ostatně bývá vždy: rozhodně to byla doba světlá zejména pro drtivou většinu brněnských Němců. Ostatně důležitost města pro Říši potvrdila i krátká, leč významná Hitlerova návštěva. O ní se nikdy příliš nemluvilo, ačkoli je skvěle fotograficky a filmově zdokumentovaná. Takto ji popisují sami autoři: „Hitlerovu suitu, jež dorazila zvláštním vlakem 17. března 1939 dopoledne jako předvoj, tvořily špičky třetí říše, například vrchní velitel pozemních sil Walther von Brauchitsch, náčelník generálního štábu Wilhelm Keitel, říšský vůdce SS a policie Heinrich Himmler, ministr zahraničí Joachim von Ribbentrop, šéf uniformované

pořádkové policie Kurt Daluge, budoucí zastupující říšský protektor Reinhard Heydrich nebo velitel Hitlerovy osobní stráže Sepp Die-

trich. Hitler přijel do Brna krátce po jedenácté hodině. [...] Stál v otevřeném automobilu a se zdviženou pravíci opětoval pozdravy šťastných Němců ve špalírech, kteří vykřikovali Wir danken unse-

rem Führer a Sieg Heil. Na radnici mu nacisté z celé Moravy v čele s novým vládním komisařem města Oskarem Judexem poděkovali za „osvobození“. [...] Hitlera samotného prý překvapilo, jaký efekt měly propagandistické teze o hladovějících dětech v Sudetech.“

To, co čekalo většinu českých a židovských občanů Brna, však mělo teprve následovat. Kniha přináší svědectví o činnosti gestapa, o tvrdé germanizaci Brna, o holocaustu, antifašistech, ale také o protizidovských násilnostech na začátku okupace, jichž se zúčastnili i Češi, o českém antisemitismu a kolaboraci, o likvidaci českého vysokého školství, o masových popravách v Kounicových kolejích, o hrdinství odbojářů, o německém urbanismu, o romském holocaustu, o pronásledování homosexuálů. Diskutovat lze jen o proporcích; kniha nic podstatného nezamílčuje, spíše objevuje dříve opomíjené oblasti. Implicitně vysvětluje nejen příčiny popisované situace, ale často i to, co z ní vyplývalo v budoucnu. Bylo by žádoucí, aby se tato publikace stala prvním svazkem historické série o Brně v různých obdobích moderních dějin.

■ **Ivo Pospíšil**, literární vědec